

**Міністерство охорони здоров'я України
Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова**

Навчально-науковий інститут психології та ментального здоров'я

Кафедра **психіатрії, наркології та психотерапії**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор закладу вищої освіти
з науково-педагогічної
та навчальної роботи

Володимир ШКОЛЬНИКОВ
«31» серпня 2026

РОБОЧА ПРОГРАМА

обов'язкової навчальної дисципліни

ОК 5 КЛІНІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

**Підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація
та міжнародні відносини
спеціальності **С4 Психологія**
професійна кваліфікація «Клінічний психолог»**

2026 рік

Робоча програма з дисципліни **«Клінічна психологія»** підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти, освітньої кваліфікації «Магістр психології», професійної кваліфікації «Клінічний психолог». 17 с.

«27» серпня 2026

Розробники:

Професор ЗВО, зав.
кафедри психіатрії,
наркології та психотерапії д.мед.н, проф. Софія РИМША

Доцент кафедри психіатрії,
наркології та психотерапії к.м.н, доц. Наталія РАЦИБОРИНСЬКА-ПОЛЯКОВА

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психіатрії, наркології та психотерапії

протокол № 1 від «27» серпня 2026

Завідувач кафедри психіатрії,
наркології та психотерапії

д.мед.н., проф. Софія РИМША

Схвалено Науково-методичною радою Навчально-наукового інституту психології та ментального здоров'я

протокол № 1 від «28» серпня 2026

Голова науково-методичної ради
Навчально-наукового інституту
психології та ментального здоров'я

д.мед.н., проф. Олександр БЕЛОВ

Програма вивчення навчальної дисципліни «Клінічна психологія» складена згідно ОПП «Клінічна психологія» (2026) другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини», спеціальності С4 Психологія, відповідно Стандарту вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки для другого (магістерського) рівня вищої освіти, введеного в дію наказом МОН України №564 від 24.04.2019р.

Анотація навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Клінічна психологія» складена відповідно до порядку підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня освіти у вищих медичних навчальних закладах освіти України у відповідності до вимог кредитно-трансферної системи організації навчального процесу ECTS, примірного навчального плану підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини», спеціальності С4 Психологія.

Дисципліна є обов'язковим компонентом ОК5 освітньо-професійної програми «Клінічна психологія», циклу професійної підготовки магістра психології, розрахована на 6,0 кредитів, які здобувачі освіти засвоюють протягом 1 та 2 семестру на 1 році навчання.

Основним фокусом програми є оволодіння знаннями з дисципліни «Клінічна психологія», опанування якої є необхідною передумовою для якісного засвоєння фахових дисциплін та подальшої успішної професійної діяльності, а також формування у здобувачів вищої освіти цілісного системного розуміння психологічних чинників здоров'я і хворобливих станів, розвиток практичних навичок клініко-психологічної діагностики, консультування та надання психологічної допомоги особам із різноманітними психічними й соматичними порушеннями. Предметний напрямок дисципліни «Клінічна психологія» об'єднує теоретичний фундамент та прикладні напрями психологічного дослідження людини як у стані норми, так і за наявності патологічних відхилень. Зокрема, він включає теоретико-методологічну складову, яка розкриває концептуальні підходи до розуміння психічного здоров'я та психічної патології, базовий понятійний апарат клінічної психології (норма, патологія, розлад, симптом, синдром), а також біопсихосоціальну модель хвороби і здоров'я людини. Психодіагностична складова передбачає ознайомлення з методами клініко-психологічного вивчення особистості, діагностикою відхилень у пізнавальній діяльності, емоційно-вольовій сфері та поведінці, а також патопсихологічним і нейропсихологічним аналізом психічних порушень. Клініко-психологічна складова характеризує психологічні особливості осіб із психічними та соматичними захворюваннями, внутрішню картину хвороби, психологічні реакції на захворювання, кризові стани, стрес, психологічну травму та їхні наслідки. Корекційно-терапевтична складова розкриває основи психологічного консультування й психотерапії у клінічній практиці, психологічної підтримки, супроводу та реабілітації пацієнтів, а також профілактики психічних розладів і збереження психічного здоров'я.

Робоча програма складена на основі:

освітньо-професійної програми «Клінічна психологія» (2026) підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої кваліфікації «Магістр психології», галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини», спеціальності С4 Психологія у ВНМУ ім. М.І. Пирогова 2026;

навчального плану спеціальності С4 «Психологія» на 2026-2027 навч. р.;

положення про організацію освітнього процесу у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова;

примірної програми навчальної дисципліни «Клінічна психологія» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої кваліфікації «Магістр психології», галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини», спеціальності С4 Психологія, професійної кваліфікації «Клінічний психолог», Вінниця.

1. Опис навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Клінічна психологія» призначена для закладів вищої освіти МОЗ України у відповідності до вимог кредитно-трансферної системи організації навчального процесу ECTS, заснованої на поєднанні технологій навчання за розділами та залікових кредитів оцінки – одиниць виміру навчального навантаження здобувача освіти необхідного для засвоєння дисципліни або її розділу.

Видами навчальних знань згідно з навчальним планом є: а) лекції, б) практичні заняття, в) самостійна робота студентів.

Поточна навчальна діяльність студентів контролюється на практичних заняттях у відповідності з конкретними цілями. Рівень підготовки здобувачів: визначається на підставі результатів тестування, письмової або усної відповіді на контрольні питання, розв'язанні ситуаційних та клінічно-орієнтованих задач, огляд хворого, клінічні розбори, складання алгоритмів обстеження, лікування та профілактики при певній нозології, проведення диференційної діагностики на підставі визначених симптомів та синдромів у хворого, оцінку результатів обстежень, функціональних проб тощо.

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни здійснюється по її завершенню у формі іспиту згідно навчального плану для спеціальності С4 Психологія спеціалізації «Клінічна психологія».

Предметом вивчення навчальної дисципліни виступають психологічні закономірності формування та подолання порушень психічної діяльності й поведінкових реакцій людини, психічні феномени у їхньому взаємозв'язку із соматичним станом здоров'я та захворюваннями, психологічні механізми пристосування та порушення адаптації особистості в умовах хворобливого стану, а також психодіагностичні, психокорекційні й психотерапевтичні методики впливу на психічний стан людини в контексті клініко-психологічної практики.

Міждисциплінарні зв'язки: Вивчення обов'язкової дисципліни «Клінічна психологія» інтегрується з інформацією дисциплін блоку загальної підготовки (ОК 1-4) та основних дисциплін професійного спрямування (ОК 7, 8, 9, 15). Дисципліна слугує теоретико-методологічним підґрунтям та формує підготовчу базу для вивчення практикоорієнтованих дисциплін (ОК 10, 11, 12, 13, 16, 17, ВК 1.4, 1.6, 1.7, 1.8, 1.10, 1. 11, 1.12, ВК 2.1, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7, 2.8, 2.9, 2.10, 2.11), що вивчають особливості психіки та поведінкових проявів людини, а також формують у здобувачів цілісне системне розуміння психологічних аспектів здоров'я та хворобливих станів, розвиток практичних умінь щодо здійснення клініко-психологічної діагностики, проведення консультування та надання психологічної підтримки особам із різноманітними психічними й соматичними порушеннями за умови застосування індивідуалізованих підходів до діагностики та корекції психічних відхилень у процесі майбутньої професійної діяльності.

2. Мета та завдання вивчення навчальної дисципліни

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування у здобувачів теоретико-методологічного фундаменту клінічної психології як наукової та практичної галузі, базових уявлень про норму й патологію психічної діяльності, комплексного біопсихосоціального підходу до трактування здоров'я та хворобливих станів людини, концептуальної основи для аналізу психічних явищ у медичній сфері; забезпечення розуміння закономірностей виникнення, розгортання та перебігу психічних розладів, механізмів психологічного пристосування та порушення адаптації в умовах хвороби, внутрішньої картини хвороби та суб'єктивного сприйняття патологічних станів, психологічних особливостей осіб із соматичними й психічними порушеннями, впливу психологічних факторів на виникнення та розвиток захворювань, кризових ситуацій, психологічної травми та стресу в клінічній практиці; сприяння формуванню знань, необхідних для проведення клініко-психологічної та патопсихологічної діагностики, розроблення й впровадження програм психологічної корекції та реабілітації, надання психологічної підтримки та консультативного супроводу пацієнтів, використання психотерапевтичних методик у клінічній практиці, здійснення профілактики психічних розладів і підтримання психічного здоров'я, а також налагодження ефективної міждисциплінарної співпраці в медичному та реабілітаційному середовищі.

2.2. Основними **завданнями** вивчення навчальної дисципліни «Клінічна психологія» є популяризація збереження та зміцнення психічного здоров'я особистості, формування психогігієнічної культури й свідомого ставлення до власного психологічного благополуччя, що

становить один із ключових принципів розбудови сучасної системи охорони психічного здоров'я, психопрофілактичної діяльності та гуманістично спрямованої психологічної практики; наголошення на значущості та потребі вивчення психологічних механізмів виникнення й розвитку психічних та соматичних розладів, взаємозв'язку психічного і соматичного у функціонуванні людського організму, а також ролі психологічних факторів у підтриманні здоров'я, попередженні захворювань та відновленні психофізичного стану особистості; висвітлення питань клініко-психологічної діагностики психічних станів та розладів, патопсихологічного й нейропсихологічного аналізу порушень психічної діяльності, внутрішньої картини хвороби, психологічних реакцій особистості на захворювання, кризових і травматичних станів, а також методів психологічної корекції, консультування, психотерапії та реабілітації осіб із психічними та соматичними порушеннями; формування клінічного мислення як підґрунтя для системного, критичного й аналітичного осмислення психологічних феноменів у межах норми та патології, здатності поєднувати теоретичні знання з практичними спостереженнями, проводити диференційний аналіз психічних станів та обґрунтовувати вибір методів психологічного впливу; активне здобуття та закріплення практичних умінь клініко-психологічного обстеження, використання психодіагностичних інструментів, інтерпретації результатів дослідження психічних процесів і станів, формулювання психологічного висновку, планування та впровадження програм психологічної допомоги й супроводу в клінічній та реабілітаційній практиці.

2.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна.

Згідно ОПП «Клінічна психологія» (2026) дисципліна забезпечує набуття студентами наступних компетентностей:

ІК – Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні (ЗК):

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Спеціальні (СК):

СК3. Здатність обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та доказові методики і техніки практичної діяльності, необхідні психодіагностичні інструменти, інтерпретувати результати психодіагностики та формулювати висновки.

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну, психокорекційну, психотерапевтичну) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК11. Здатність аналізувати та визначати потреби пацієнта, визначати мету та цілі психологічної роботи.

СК12. Здатність обирати необхідні психологічні втручання, планувати та реалізовувати втручання низької інтенсивності та психологічне консультування, здійснювати кризові втручання, планувати та здійснювати заходи психологічної абілітації та реабілітації, аналізувати та оцінювати ефективність психологічних втручань.

Результати навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

ПР2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПР7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

ПР11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПР12. Обирати адекватні психологічні втручання, планувати і реалізовувати втручання низької інтенсивності, психологічне консультування, кризові втручання, заходи з психологічної абілітації та реабілітації, оцінювати ефективність психологічних втручань, надавати рекомендації для

покращення психічного здоров'я, визначати підстави для скеровування пацієнта за подальшою фаховою допомогою.

Результати навчання для дисципліни:

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

Знати:

- теоретичні та методологічні засади клінічної психології як науки, включно з її предметом, об'єктом, завданнями, методами та зв'язками із суміжними дисциплінами;
- понятійний апарат клінічної психології, зокрема категорії норми та патології, психічного здоров'я, симптому, синдрому, розладу, дефекту, психічної дезадаптації;
- біопсихосоціальну модель здоров'я та хвороби, ключові підходи до трактування етіології й патогенезу психічних розладів;
- класифікаційні системи психічних розладів (МКХ-10/МКХ-11, DSM) та засади їх формування;
- психологічні механізми зародження, розгортання та перебігу психічних і психосоматичних розладів;
- клініко-психологічну специфіку порушень пізнавальної діяльності (сприймання, уваги, пам'яті, мислення, мовлення), емоційно-вольової сфери та поведінкових проявів при різних психічних патологіях;
- сутність внутрішньої картини хвороби, типологію реагування особистості на захворювання та їхнє психологічне наповнення;
- фундаментальні положення патопсихології та нейропсихології як складових клінічної психології;
- психологічні характеристики осіб із психічними, поведінковими та соматичними порушеннями;
- специфіку кризових станів, психологічної травми та стресу в клінічній практиці, а також їхні діагностичні прояви й наслідки;
- принципи й методи клініко-психологічної діагностики, психодіагностичного обстеження та тлумачення отриманих результатів;
- засади психологічного консультування, психокорекційної та психотерапевтичної роботи в клінічній практиці психолога;
- методики психологічної реабілітації та принципи розроблення реабілітаційних програм для осіб із психічними й соматичними порушеннями;
- етичні засади та стандарти професійної діяльності клінічного психолога;
- особливості взаємодії психолога з медичними фахівцями в межах міждисциплінарної співпраці у клінічному середовищі.

Вміти:

- застосовувати теоретичну базу клінічної психології для аналізу й тлумачення психологічних явищ у контексті норми та патології;
- відрізняти норму від патології психічної діяльності, здійснювати диференційований аналіз психічних станів і розладів;
- проводити клініко-психологічне обстеження, застосовуючи стандартизовані та проєктивні методики, метод спостереження й клінічну бесіду;
- виявляти порушення пізнавальних процесів, емоційно-вольової сфери, свідомості та поведінки особистості;
- аналізувати й інтерпретувати дані патопсихологічного та нейропсихологічного обстеження;
- формулювати психологічний висновок на основі результатів клініко-психологічного дослідження;
- визначати тип внутрішньої картини хвороби та психологічні реакції особистості на захворювання;
- діагностувати кризові та травматичні стани, оцінювати рівень їх прояву та окреслювати напрями психологічної допомоги;

- розробляти та впроваджувати програми психологічної корекції, консультування та реабілітації з урахуванням індивідуальних особливостей клієнта/пацієнта;
- надавати психологічне консультування особам із психічними та соматичними розладами, а також членам їхніх родин;
- обирати та обґрунтовувати психотерапевтичні методи відповідно до клінічної картини та потреб пацієнта;
- використовувати навички психологічної підтримки, емпатійного слухання й терапевтичного спілкування у роботі з пацієнтами;
- співпрацювати в міждисциплінарній команді фахівців медичного та реабілітаційного напрямів;
- дотримуватися етичних стандартів і принципів конфіденційності в клініко-психологічній діяльності;
- проводити психопрофілактичну роботу та сприяти збереженню психічного здоров'я населення.

3.

4. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Програма вивчення дисципліни структурована 2 модулі.

На вивчення навчальної дисципліни за денною формою навчання відводиться 180 годин – 6,0 кредитів ЄКТС/

Опис навчального плану з обов'язкової дисципліни

Структура навчальної дисципліни «Клінічна психологія»	Форма навчання	Кількість годин				Рік навчання	Вид контролю
		Всього годин/ кредитів ECTS	Аудиторних		СРС		
			Лекцій	Практичних			
	денна	180 годин/ 6,0 кредитів	20	72	88	1 рік	ПК-залік, ПК-іспит
	заочна		8	12	160		
Модуль 1 «Методологічні та практичні засади клінічної психології»	денна	90 годин/ 3,0 кредити	10	36	44	1 рік (1 семестр)	ПК-залік
	заочна		4	6	80		
Модуль 2 «Клінічний психолог в системі охорони здоров'я»	денна	90 годин/ 3,0 кредити	10	36	44	1 рік (2 семестр)	ПК-іспит
	заочна		4	6	80		

Примітка: 1 кредит ECTS становить 30 академічних годин.

Денна форма: Аудиторне навантаження становить 51,1%, СРС – 48,9 %.

Заочна форма: Аудиторне навантаження становить 11,1%, СРС – 88,9 %.

Модуль 1. Методологічні та практичні засади клінічної психології.

Тема 1. Клінічна психологія як наука та практика.

Тема 2. Норма та патологія, здоров'я та хвороба у клінічній психології.

Тема 3. Особистісно-конституційна структура пацієнта.

Тема 4. Взаємозв'язок психічних, соматичних та соціальних факторів.

Тема 5. Методологія та методи клінічної психології .

Тема 6. Основи патопсихології в клінічній практиці.

Тема 7. Основи психодіагностики в клінічній практиці.

Тема 8. Психопрофілактика, психокорекція, психотерапія.

Тема 9. Психотерапевтичні методики, техніки та прийоми з застосуванням навіювання.

Модуль 2. Клінічний психолог в системі охорони здоров'я.

Тема 1. Особливості роботи клінічного психолога в загальній медичній практиці.

Тема 2. Особливості взаємодії з пацієнтами предстаречого та старечого віку.

Тема 3. Особливості спілкування, психодіагностики та психотерапевтичного втручання та лікування при розладах сну.

Тема 4. Особливості спілкування, психодіагностики та психотерапевтичної корекції пацієнтів з гіпертонічною хворобою (ГХ), інфарктом міокарду (ІМ) та ішемічною хворобою (ІХС).

Тема 5. Особливості спілкування, психодіагностики та психотерапевтичного впливу в клініці пульмонології, ревматології, ендокринології та інфекційних хвороб.

Тема 6. Медико-психологічні проблеми в акушерстві та гінекології.

Тема 7. Особливості спілкування, психодіагностики та психотерапії хворих хірургічного профілю, з онкологічною патологією.

Тема 8. Особливості спілкування, психодіагностики та психотерапевтичної роботи з психіатричними та психосоматичними пацієнтами.

Тема 9. Особливості психодіагностики, терапії та спілкування з пацієнтами з уязвленнями.

Тема 10. Професійна діяльність і хобі як інструмент формування "системи психологічної стійкості" пацієнта.

1. Структура навчальної дисципліни

	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
		Лекції	Практичні заняття	СРС		Лекції	Практичні заняття	СРС
1	2	3	4	5				
Модуль 1 «Методологічні та практичні засади клінічної психології»								
Тема 1. Клінічна психологія як наука та практика	7	1	2	4	9	0,5	0,5	8
Тема 2. Норма та патологія, здоров'я та хвороба у клінічній психології. СРС (Порівняльний аналіз статистичної, адаптаційної, культурально-релятивістської та гуманістичної моделей норми).	8	1	2	5	10	0,5	0,5	9
Тема 3. Особистісно-конституційна структура пацієнта. СРС (Внутрішня картина хвороби та психологічні реакції особистості на захворювання).	8	1	2	5	10	0,5	0,5	9
Тема 4. Взаємозв'язок психічних, соматичних та соціальних факторів. СРС (Аналіз біопсихосоціальної моделі хвороби та її значення для клінічної практики).	11	1	4	6	11	0,5	0,5	10
Тема 5. Методологія та методи клінічної психології.	9	1	4	4	9,5	0,5	1	8
Тема 6. Основи патопсихології в клінічній практиці. СРС (Патопсихологічна діагностика порушень пізнавальних процесів та особистості).	11	1	4	6	11,5	0,5	1	10
Тема 7. Основи психодіагностики в клінічній практиці.	12	2	6	4	9,5	0,5	1	8
Тема 8. Психопрофілактика, психокорекція, психотерапія. СРС (Психологія кризових станів, психологічної травми та посттравматичного стресового розладу: концепції, наслідки, методи психологічної допомоги).	13	1	6	6	11	0,5	0,5	10
Тема 9. Психотерапевтичні методики, техніки та прийоми з застосуванням навіювання.	11	1	6	4	8,5		0,5	8

Разом за модулем 1	90	10	36	44	90	4	6	80
Модуль 2 «Клінічний психолог в системі охорони здоров'я»								
Тема 1. Особливості роботи клінічного психолога в загальній медичній практиці. СРС (Моделі психологічного супроводу пацієнтів у клінічному середовищі).	11	1	4	6	10	0,5	0,5	9
Тема 2. Особливості взаємодії з пацієнтами предстаречого та старечого віку. СРС (Психосоматичні розлади: психологічні механізми та підходи до психологічної допомоги).	8	1	2	5	9,75	0,25	0,5	9
Тема 3. Особливості спілкування, психодіагностики та психотерапевтичного втручання та лікування при розладах сну.	6	1	2	3	7,75	0,25	0,5	7
Тема 4. Особливості спілкування, психодіагностики та психотерапевтичної корекції пацієнтів з гіпертонічною хворобою (ГХ), інфарктом міокарду (ІМ) та ішемічною хворобою (ІХС).	8	1	4	3	8	0,5	0,5	7
Тема 5. Особливості спілкування, психодіагностики та психотерапевтичного впливу в клініці пульмонології, ревматології, ендокринології та інфекційних хвороб.	8	1	4	3	8	0,5	0,5	7
Тема 6. Медико-психологічні проблеми в акушерстві та гінекології.	8	1	4	3	8	0,5	0,5	7
Тема 7. Особливості спілкування, психодіагностики та психотерапії хворих хірургічного профілю, з онкологічною патологією. СРС (Роль клінічного психолога в міждисциплінарній реабілітаційній команді).	11	1	4	6	10	0,5	0,5	9
Тема 8. Особливості спілкування, психодіагностики та психотерапевтичної роботи з психіатричними та психосоматичними пацієнтами. СРС (Теоретичні концепції психосоматики (психоаналітична, кортико-вісцеральна, алекситимії), психологічні механізми соматизації та конверсії).	11	1	4	6	10,5	0,5	1	9
Тема 9. Особливості психодіагностики, терапії та спілкування з пацієнтами з уязвленнями.	8	1	4	3	7,75	0,25	0,5	7
Тема 10. Професійна діяльність і хобі як інструмент формування "системи психологічної стійкості" пацієнта. СРС (Особливості реабілітаційної роботи з різними категоріями пацієнтів).	11	1	4	6	10,25	0,25	1	9
Разом за модулем 2	90	10	36	44	90	4	6	80
Разом за дисципліну	180	20	72	88	180	12	8	160
Аудиторне навантаження/СРС		51,1%		48,9%		11,1%		88,9%

2. Теми лекцій

№ п/п	Тема лекції	К-ть годин	
		денна	заочна
1	Клінічна психологія як наука та практика. Норма та патологія, здоров'я та хвороба у клінічній психології.	2	1
2	Особистісно-конституційна структура пацієнта. Взаємозв'язок психічних, соматичних та соціальних факторів	2	1
3	Методологія та методи клінічної психології. Основи патопсихології в клінічній практиці.	2	1
4	Основи психодіагностики в клінічній практиці.	2	0,5
5	Психопрофілактика, психокорекція, психотерапія. Психотерапевтичні методики, техніки та прийоми з	2	0,5

	застосуванням навіювання.		
6	Особливості роботи клінічного психолога в загальній медичній практиці. Особливості взаємодії з пацієнтами предстаречого та старечого віку.	2	0,75
7	Особливості спілкування, психодіагностики та психотерапевтичного втручання та лікування при розладах сну. Особливості спілкування, психодіагностики та психотерапевтичної корекції пацієнтів з гіпертонічною хворобою (ГХ), інфарктом міокарду (ІМ) та ішемічною хворобою (ІХС).	2	0,75
8	Особливості спілкування, психодіагностики та психотерапевтичного впливу в клініці пульмонології, ревматології, ендокринології та інфекційних хвороб. Медико-психологічні проблеми в акушерстві та гінекології.	2	1
9	Особливості спілкування, психодіагностики та психотерапії хворих хірургічного профілю, з онкологічною патологією. Особливості спілкування, психодіагностики та психотерапевтичної роботи з психіатричними та психосоматичними пацієнтами.	2	1
10	Особливості психодіагностики, терапії та спілкування з пацієнтами з узаалежненнями. Професійна діяльність і хобі як інструмент формування "системи психологічної стійкості" пацієнта.	2	0,5
	Разом	20	8

3. Теми практичних занять

№ п/п	Тема заняття	К-ть годин	
		денна	заочна
1.	Клінічна психологія як наука та практика.	2	0,5
2.	Норма та патологія, здоров'я та хвороба у клінічній психології. Критерії відмежування прикордонних станів.	2	0,5
3.	Особистісно-конституційна структура пацієнта. Структури системи психологічної стійкості.	2	0,5
4.	Взаємозв'язок психічних, соматичних та соціальних факторів.	2	0,25
5.	Психологічний, етнологічний, фізіологічний, соматичний адаптаційні стереотипи.	2	0,25
6.	Методологія та методи клінічної психології. Метод спостереження.	2	0,5
7.	Клініко-психологічні методи дослідження.	2	0,5
8.	Основи патопсихології в клінічній практиці.	2	0,5
9.	Порушення психічних процесів та свідомості в клінічній практиці.	2	0,5
10.	Основи психодіагностики в клінічній практиці.	2	0,25
11.	Проведення психодіагностичного обстеження в клінічній практиці	2	0,25
12.	Підготовка заключення щодо функціонального діагнозу.	2	0,25
13.	Психопрофілактика в роботі клінічного психолога.	2	0,25
14.	Психокорекція в роботі клінічного психолога.	2	0,25
15.	Загальні принципи психотерапії в клініко-психологічній практиці.	2	0,25
16.	Психотерапевтичні методики, техніки та прийоми з застосуванням навіювання.	2	0,25
17.	Аутосугестивні техніки та методи прогресивної м'язової релаксації.	2	0,25
18.	Поведінкова / умовно-рефлекторна психотерапія в клінічній практиці	2	
19.	Особливості роботи клінічного психолога в загальній медичній практиці.	2	0,25
20.	Сім'я як джерело соматичних та психічних розладів. Сімейна психотерапія, раціональна психотерапія в клінічній практиці.	2	0,25
21.	Особливості взаємодії з пацієнтами предстаречого та старечого віку в соматичних та психіатричних відділеннях.	2	0,5

22.	Особливості спілкування, психодіагностики та психотерапевтичного втручання та лікування при розладах сну.	2	0,5
23.	Особливості спілкування та психодіагностики пацієнтів з гіпертонічною хворобою (ГХ), інфарктом міокарду (ІМ) та ішемічною хворобою (ІХС).	2	0,25
24.	Особливості психотерапевтичної корекції пацієнтів з гіпертонічною хворобою (ГХ), інфарктом міокарду (ІМ) та ішемічною хворобою (ІХС).	2	0,25
25.	Особливості спілкування, психодіагностики та психотерапевтичного впливу в клініці пульмонології та ревматології.	2	0,25
26.	Особливості спілкування, психодіагностики та психотерапевтичного впливу в клініках ендокринології та інфекційних хвороб.	2	0,25
27.	Клінічний психолог в акушерській клініці.	2	0,25
28.	Клініко-психологічні аспекти гінекології та репродуктивної медицини.	2	0,25
29.	Особливості спілкування, психодіагностики та психотерапії хворих хірургічного профілю.	2	0,25
30.	Особливості спілкування, психодіагностики та психотерапії хворих з онкологічною патологією.	2	0,25
31.	Особливості спілкування, психодіагностики та психотерапії психіатричних пацієнтів.	2	0,5
32.	Особливості спілкування, психодіагностики та психотерапевтичної роботи з психосоматичними пацієнтами.	2	0,5
33.	Особливості психодіагностики, терапії та спілкування з пацієнтами з узалежненнями.	4	0,5
34.	Професійна діяльність і хобі як інструмент формування "системи психологічної стійкості" пацієнта.	2	0,5
35.	Інші види психотерапії та групова психотерапія в клінічній практиці.	2	0,5
	Разом	72	12

4. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені програмою

5. Самостійна робота

№п/п	Тема	Кіль-ть год.	
		денна	заочна
1.	Підготовка до практичних занять. Теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	68	140
Опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять.			
2.	Порівняльний аналіз статистичної, адаптаційної, культурально-релятивістської та гуманістичної моделей норми	2	2
3.	Аналіз біопсихосоціальної моделі хвороби та її значення для клінічної практики	2	2
4.	Внутрішня картина хвороби та психологічні реакції особистості на захворювання.	2	2
5.	Психологія кризових станів, психологічної травми та посттравматичного стресового розладу: концепції, наслідки, методи психологічної допомоги.	2	2
6.	Патопсихологічна діагностика порушень пізнавальних процесів та особистості.	2	2
7.	Психосоматичні розлади: психологічні механізми та підходи до психологічної допомоги.	2	2
8.	Теоретичні концепції психосоматики (психоаналітична, кортико-вісцеральна, алекситимії), психологічні механізми соматизації та конверсії.	2	2
9.	Моделі психологічного супроводу пацієнтів у клінічному середовищі.	2	2

10.	Особливості реабілітаційної роботи з різними категоріями пацієнтів.	2	2
11.	Роль клінічного психолога в міждисциплінарній реабілітаційній команді.	2	2
Разом		88	160

6. Індивідуальні завдання

Підготовка доповідей до участі у засіданнях СНГ, студентських наукових конференціях, написання наукових статей та тез за результатами наукового практичного дослідження або огляду наукових джерел з певної наукової або практичної проблеми, підготовка та участь у вузівському та Всеукраїнському етапах олімпіади з дисципліни, Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт, підготовка мультимедійних презентацій за обраними темами тощо.

Основні напрямки для науково-дослідницької роботи здобувача освіти:

1. Сучасні концепції психологічних механізмів виникнення та розвитку психічних і психосоматичних розладів, зокрема дослідження факторів ризику, механізмів психологічного захисту, копінг-стратегій, а також ролі психотравматичного досвіду у формуванні патологічних станів.
2. Створення та випробування методик клініко-психологічної, патопсихологічної й нейропсихологічної діагностики за різних нозологій, включаючи оцінювання валідності психодіагностичних інструментів та порівняльний аналіз існуючих підходів.
3. Актуальні тенденції дослідження психологічних наслідків травматичних подій, механізмів резиліентності та чинників, що сприяють або гальмують процес відновлення особистості.
4. Порівняльне вивчення психотерапевтичних методик, розроблення та тестування програм психологічного супроводу та реабілітації при різних розладах з метою визначення їхньої ефективності.
5. Психічне здоров'я особистості в умовах сучасного соціокультурного середовища: аналіз впливу соціальних факторів, стигматизації, цифрового простору на психічне здоров'я, а також створення профілактичних і психогігієнічних програм.

7. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота студентів включає теоретичну підготовку до практичних занять, опанування практичними навичками під час аудиторних занять відповідно до теми та практичній меті заняття, самостійне здобуття знань по темам, які не входять до плану аудиторних занять, аналіз та узагальнення інформації при підготовці до підсумкових занять з модулів дисципліни та підсумкового контролю з дисципліни.

8. Форма і методи навчання

Форма навчання: очна (денна) та заочна. В умовах воєнного стану, надзвичайних ситуацій або надзвичайного стану (особливого періоду) форма здобуття освіти встановлюється згідно рішень органів виконавчої влади, ВЦА, місцевого органу управління освіти та Вінницького національного медичного університету для створення безпечного освітнього середовища.

Традиційні методи навчання: словесні; наочні; практичні.

Методи контролю як методи навчання (контролю з боку викладача, самоконтролю, взаємоконтролю, самокорекції, взаємокорекції).

9. Методи контролю та критерії оцінювання

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям з кожної теми. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної і практичної підготовки. Рівень підготовки студентів: визначається на підставі результатів тестування, письмової або усної відповіді на контрольні питання, розв'язуванні ситуаційних задач, перевірці виконання самостійної роботи, оцінці практичних вмінь і навичок.

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни проводиться у вигляді іспиту та зараховують в кінці вивчення дисципліни, якщо здобувач засвоїв матеріал в повному обсязі та не має академічної заборгованості

Критерії оцінювання засвоєння теоретичних знань та виконання практичних навичок під час поточного та підсумкового контролю

Оцінювання усної/письмової відповіді під час поточного контролю

- Оцінка «відмінно»
- Оцінка «добре»
- Оцінка «задовільно»
- Оцінка «незадовільно».

Оцінювання виконання практичних навичок під час поточного контролю

- Оцінка «відмінно».
- Оцінка «добре».
- Оцінка «задовільно».
- Оцінка «незадовільно».

Оцінювання виконання тестових завдань під час поточного контролю

Оцінка «відмінно» виставляється студенту, який при проведенні тестового контролю допускається не більше 10% неправильних відповідей (обсяг правильних відповідей 90-100%). Під час розв'язання клінічно-орієнтованих тестових завдань надає правильні відповіді на всі питання до тесту.

Оцінка «добре» виставляється студенту, який під час тестового контролю допускає не більше 20% помилок. (обсяг правильних відповідей 80-89 %). Під час розв'язання клінічно-орієнтованих тестових завдань надає правильні відповіді на більшість питань до тесту.

Оцінка «задовільно» виставляється студенту, який робить помилки не більш, ніж в 40% тестових завдань (обсяг правильних відповідей 60,5-79%). Під час розв'язання клінічно-орієнтованих тестових завдань надає правильні відповіді тільки на деякі питання до тесту.

Оцінка «незадовільно» виставляється студенту, який при тестовому опитуванні правильно розв'язує менше 60% тестових завдань. Під час розв'язання клінічно-орієнтованих тестових завдань не може надати правильні відповіді на питання до тесту.

Оцінювання самостійної роботи студента

Оцінювання самостійної роботи студента здійснюється під час поточного та підсумкового контролю засвоєння тем відповідного модулю або дисципліни на підставі оцінювання демонстрації виконання практичних навичок, усної відповіді на теоретичне питання, тестування або розв'язання ситуаційних задач, відповідно до тем для самостійного опанування.

Оцінювання проміжного контролю (залік)

Проміжний контроль зараховують, якщо студент засвоїв певний розділ дисципліни в повному обсязі, про що свідчить поточне оцінювання кожного практичного заняття. Для оцінювання проміжного контролю проводять підрахунок середньої арифметичної традиційної оцінки за семестр.

Оцінювання усної відповіді під час підсумкового контролю (іспит або диференційований залік)

- Оцінка «відмінно».
- Оцінка «добре».
- Оцінка «задовільно».
- Оцінка «незадовільно».

Перелік контрольних питань з дисципліни для самоконтролю

1. Предмет, основні поняття та визначення клінічної психології.
2. Основні завдання клінічної психології.
3. Класифікація розділів клінічної психології.
4. Завдання клінічної психології в освітній сфері.
5. Завдання клінічної психології у сфері охорони здоров'я.
6. Завдання клінічної психології у соціальній сфері.
7. Поняття етики в клінічній психології та основні етичні моделі.
8. Історичний розвиток клінічної психології за кордоном у XIX-XX століттях:

9. Історія становлення клінічної психології в Україні.
10. Сучасні проблеми клінічної психології в Україні та за кордоном.
11. Концепція розвитку охорони психічного здоров'я в Україні до 2030 року.
12. Поняття психологічної норми та її основні види.
13. Патологія та розлад: взаємозв'язок і розмежування понять.
14. Критерії психічного розладу.
15. Концепція здоров'я в клінічній психології.
16. Критерії психічного здоров'я за ВООЗ.
17. Рівні психічного здоров'я.
18. Конструкт та поняття хвороби в клінічній психології.
19. Біомедична та біопсихосоціальна моделі хвороби.
20. Інвалідність як крайня форма патології.
21. Основні класифікації психічних розладів (МКХ-10, МКХ-11, DSM-V).
22. Поняття про нормальний та аномальний розвиток людини.
23. Біологічні та соціальні фактори розвитку психіки.
24. Особистісно-конституційна структура пацієнта.
25. Система психологічного неблагополуччя.
26. Система психологічного благополуччя.
27. Функціональна конституція хворого.
28. Номотетичний та ідеографічний підхід до вивчення людини.
29. Основні системи структури хворої людини.
30. Визначення особистості хворого.
31. Ядро особистості в нормі та в стані хвороби.
32. Визначення системи психологічної стійкості.
33. Критерії системи психологічного неблагополуччя.
34. Критерії системи психологічного благополуччя.
35. Структура системи психологічної стійкості хворого.
36. Методики і прийоми переструктурування та виховання системи психологічної стійкості.
37. Основні положення визначення функціональної конституції.
38. Типи функціональної конституції.
39. Циклотимік.
40. Шизотимік.
41. Епітимік.
42. Істеротимік.
43. Етнічні особливості психіки.
44. Основні ознаки етнічної спільності.
45. Основні елементи національної психології.
46. Національний психічний склад.
47. Структурні одиниці національної психології.
48. Етнопсихологічний адаптаційний стереотип.
49. Динамічний (фізіологічний) стереотип.
50. Психологічний стереотип.
51. Парадигми діагностики психічних розладів.
52. Діагностичні принципи розмежування психологічних феноменів та психопатологічних симптомів.
53. Мета і завдання клініко-психологічного дослідження.
54. Структура клініко-психологічного дослідження.
55. Клініко-психологічне інтерв'ю та особливості його проведення.
56. Метод анамнезу (клінічного інтерв'ю).
57. Метод спостереження за поведінкою в клінічній психології.
58. Метод генеограми (психогенетичні дослідження).
59. Клініко-психологічний експеримент.
60. Симптоми і синдроми психічних розладів.
61. Особливості порушень свідомості.
62. Особливості порушень пам'яті.

63. Особливості порушень мислення.
64. Особистість як предмет патопсихологічного дослідження.
65. Функціональний діагноз та його складові.
66. Патопсихологічні реєстр синдроми.
67. Внутрішня картина хвороби. Її типи.
68. Типи пристосувальної поведінки.
69. Рівні адаптаційних ресурсів особистості.
70. Психологічні особливості сучасних хворих.
71. Поняття внутрішньої картини хвороби.
72. Суб'єктивна і об'єктивна важкість захворювання.
73. Типи хвороб за значенням для особистості.
74. Психологічні реакції на повідомлення про хворобу.
75. Типи психологічного ставлення до хвороби
76. Форми поведінки (агравация, симуляція, дисимуляція).
77. Стигматизація і психологічні методи її подолання.
78. Госпіталізм як психологічне явище.
79. Ятрогенії, як проблема клінічної психології.
80. Взаємовідносини хворих у медичному закладі.
81. Робота клінічного психолога у загальній/сімейній медицині.
82. Робота клінічного психолога з пацієнтами старечого віку.
83. Психологічні особливості пацієнтів кардіологічного профілю.
84. Зміни психічного стану при захворюваннях шлунково-кишкового тракту.
85. Психологічна специфіка осіб з ендокринними захворюваннями.
86. Особливості психологічного стану пацієнтів із захворюваннями органів дихання.
87. Робота клінічного психолога у терапевтичному відділенні.
88. Психологічні особливості хворих акушерського та гінекологічного профілю.
89. Специфіка діяльності клінічного психолога в гінекологічному відділенні.
90. Психологічні реакції хворих в доопераційний та післяопераційний періоди.
91. Робота клінічного психолога у хірургічному відділенні.
92. Особливості психології пацієнтів з інфекційними захворюваннями.
93. Робота клінічного психолога в інфекційному відділенні.
94. Психологічні особливості осіб з косметичними дефектами та порушеннями органів чуття.
95. Специфіка роботи клінічного психолога в дерматологічному відділенні.
96. Психологія пацієнтів з онкопатологією.
97. Робота клінічного психолога з тяжкими хворими.
98. Психологічні особливості пацієнтів з психічними розладами.
99. Специфіка діяльності клінічного психолога з психосоматичними пацієнтами.
100. Специфіка діяльності клінічного психолога в психіатричній лікарні.

10. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Проміжний контроль в 1 семестрі – залік, який проводиться на останньому практичному занятті Модуля 1. Результати складання студентом заліку фіксуються у відомості успішності із зазначеною кількістю балів та відміткою «зараховано» або «незараховано». Здобувачу освіти не зараховують дисципліну, якщо кількість отриманих балів менше 122, або вивчення дисципліни виконано в неповному обсязі, про що свідчить академічна заборгованість.

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни проводиться у вигляді іспиту після вивчення дисципліни в 2 семестрі.

11. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують здобувачі освіти.

Нарахування балів за дисципліну проводять згідно чинного положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова. Складовими оцінки за дисципліну є конвертоване у бали середнє арифметичне поточної успішності за універсальною 120-бальною шкалою (від 72 до 120 балів), бали за підсумковий контроль (від 50 до 80 балів) та індивідуальної роботи студента (від 6 до 12 балів).

Бали за підсумковий контроль відповідають шкалі оцінок:

оцінка «3» - 50-60 балів

оцінка «4» - 61-70 балів

оцінка «5» - 71-80 балів

Бали за поточну успішність, підсумковий контроль та традиційну оцінку викладачі вносять у відомість деканату. Отримані бали (сума балів поточної успішності та підсумкового контролю) відповідають фіксованій шкалі оцінок:

оцінка «5» - 180-200 балів

оцінка «4» - 160-179 балів

оцінка «3» - 122-159 бали.

Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач освіти після засвоєння дисципліни, – 200 балів. **Мінімальна кількість балів** становить 122 бали.

Бали за підсумковий контроль та поточну успішність студентів деканат вносить у програму Контингент і ранжує їх. Ранжування проводять на підставі отриманих балів за дисципліну згідно національної шкали та шкали ЄКТС (див. Положення про організацію освітнього процесу).

Отримані бали за дисципліну конвертуються згідно національної шкали та ЄКТС (для заліку) наступним чином:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту	для заліку
180-200	A	відмінно	зараховано
170-179,99	B	добре	
160-169,99	C		
141-159,99	D	задовільно	
122-140,99	E	задовільно	
0-121,99	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення дисципліни

1. Презентації лекцій, аудіо-лекції.
2. Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів при підготовці до практичних занять.
3. Методичні рекомендації для самостійної поза аудиторної роботи студентів.
4. Перелік контрольних питань до підсумкових занять з тем модуля №1,2.
5. Перелік питань до підсумкового контролю дисципліни.
6. Тести для контролю засвоєння тем практичних занять.
7. Тести для передекзаменаційного тестування знання дисципліни в цілому.
8. Ситуаційні практично-орієнтовані задачі для студентів та клінічно-орієнтовані завдання.
9. Навчальні посібники, підручники, робочі зошити, тощо.

16. Рекомендована література

1. Винник М.І., Пустовойт М.М. Основи психодинамічної діагностики і психотерапії. Вид.: Новий світ-2000, 2024. – 200с.
2. Когнітивно-поведінкова терапія: основи та практика. Джудіт С. Бек.(укр.мова). - 2023. – 460с. ISBN: 978-617-550-108-5
3. Основи психотерапії: навчальний посібник/ О.О.Фільц, К.В.Седих, В.І.Бандер та ін.; за ред. О.О.Фільца – Київ: ВЦ «Академія», 2024. – 208с. - ISBN: 9789665807483
4. Поплавська Є.В., Меленчук Н.І., Єрмакова С.С. Конспект лекцій з дисципліни

«Основи психотерапії» (Галузь знань – 05; Соціальні та поведінкові науки; Спеціальність – 053 Психологія; Освітній ступінь – Бакалавр) / Є. В. Поплавська, Н.І. Меленчук, С.С. Єрмакова; Міжнародний гуманітарний університет – О.: МГУ, 2024. 149 с.

5. Психотерапія за Габбардом: посібник: 2-е видання / за ред. Голлі Крісп, Глена О. Габбарда, Вид.: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», Ліцензія: переклад Gabbard's Textbook Psychotherapeutic Treatments, second edition (2023) публікується відповідно до договору з American Psychiatric Association Publishing, Мова: українська, 2025. – 943 с. (чорно-білі). ISBN: 978-617-505-980-7 Психіатрія та психотерапія: інтенсивний курс: 10-е видання / за заг. ред. Клауса Ліба, Вид.: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», Ліцензія: переклад Intensivkurs Psychiatrie und Psychotherapie, 10th edition (2023) публікується відповідно до угоди з компанією Elsevier GmbH, Urban & Fischer Munich, Мова: українська, 2024. – 596с. (кольорові, великоформатні). ISBN: 978-617-505-990-6

6. Терапія, сфокусована на співчутті: відмінні особливості. Пол Гілберт. 2021. – 256 с. ISBN: 978-617-505-990-6

7. Усвідомленість терапевта і клієнта в терапії прийняття і відповідальності. Келлі Р. Вілсон, Трой Дюфрен. 2022. – 290 с. ISBN: 978-617-7987-16-0

Допоміжна

1. Вихід з депресії. Робочий зошит. Програма на 8 тижнів. Джон Тісдейл, Марк Вільямс, Зиндел Ст. Сігал., 2020, 256с. ISBN: 978-617-7874-33-0

2. Шестопад І. А. Казкотерапія як ефективний метод роботи психотерапевта з дітьми. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія»: науковий журнал. Острог: Вид-во НаУОА, 2020. № 10. С. 143-147.

3. Мушкевич М. І., Чагарна С. Є. Основи психотерапії : навч. посіб. Київ: Видавничий дім "КМ Академія", 2017. 248 с.

4. Шевченко Н. Ф. Основи психотерапії: навч. посіб. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. 216 с.

5. Седих О. В. Основи психотерапії: курс лекцій. Умань : Видавництво УДПУ, 2017. 180 с.

6. Кочарян О. С., Ложкін Г. В. Основи психотерапії: підручник. Харків: НТУ "ХПІ", 2017. 320 с.

7. Кочарян О. С., Ложкін Г. В. Психотерапія: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 400 с.

8. Белов, О. О., & Рациборинська-Полякова, Н. В. (2026). Особливості копінг-поведінки студентської молоді з ігровою залежністю: клініко-психологічні закономірності і перспективні шляхи корекції проблемного гемблінгу. Перспективи та інновації науки, (4(62)), 3304-3315. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2026-4\(62\)-3304-3315](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2026-4(62)-3304-3315)

9. Шулякова, М. І., & Рациборинська-Полякова, Н. В. (2024). Вплив хронічного стресу на організм людини та роль психоедукації у редукції його психічних проявів. Психосоматична медицина і загальна практика, 9(1). <https://doi.org/10.26766/pmgrp.v9i1.490>

10. Ram, D., Manjunatha, N., & Bada Math, S. (2026). Negative events in psychotherapy: A narrative review. Industrial psychiatry journal, 35(1), 15–24. https://doi.org/10.4103/ipj.ipj_114_25

11. Cuijpers, P., Harrer, M., & Furukawa, T. A. (2026). Innovations to improve outcomes and uptake of psychotherapies for mental disorders: a state-of-the-art review. World psychiatry : official journal of the World Psychiatric Association (WPA), 25(1), 4–33. <https://doi.org/10.1002/wps.70002>

12. Shiel, E. V., Connor, Z., Downes, M., Bailey-Shaw, A., Hemingway, S., Walters, C., & Kola-Palmer, S. (2025). What Evidence Exists on the Effectiveness of Psychotherapy for Trauma-Related Distress? A Scoping Review. Healthcare (Basel, Switzerland), 13(23), 3180. <https://doi.org/10.3390/healthcare13233180>

13. Schäfer, S. K., Burmeister, C. F., Lottermoser, E., Schäfer, C. G., Cascant Ortolano, L., Stoffers-Winterling, J., Flasinski, T., Equit, M., Schneider, S., Lieb, K., & de Haan, A. (2025). Long-term effects of psychotherapy in children and adolescents: protocol for database development and a systematic review in the LaKiJu META project. BMJ open, 15(11), e103872. <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2025-103872>

16. Інформаційні ресурси

Електронна адреса сайту університету: <https://www.vnmu.edu.ua/> Електронна адреса сайту бібліотеки університету: <http://library.vnmu.edu.ua> Всесвітня організація охорони здоров'я <http://www.who.int/en/>

Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/> МОЗ України <https://moz.gov.ua/>

Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan> Інтернет сайт кафедри психіатрії, наркології та психотерапії ВНМУ ім. М.І. Пирогова <https://www.vnmu.edu.ua/кафедра-психіатрії>

Інтернет сайти, рекомендовані кафедрою студентам для пошуку додаткової інформації з інтегративної психотерапії:

<https://www.wpanet.org/> World Psychiatric Association <https://neuronews.com.ua/ua#gsc.tab=0> Нейронews <https://usp.community> УСП/ <https://www.europsyche.org>

<https://ucpp.org/dlya-spetsialistiv/ucpp/partners/6-european-association-for-psychotherapy>